

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasiló avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarša v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljke je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarš izhaja vsak petek popoldne.

Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 10.— K
pol leta . . . 5.— "
četrt leta . . . 2:50 "
posamezne številke po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
" " dvakrat . . . 12 "
" " trikrat . . . 10 "
za nadaljna uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarša v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Taktika naše gospodarske samoosvojitve.

Gospod Miloš Stibler, tajnik Zadruga Zveze v Celju, nam je poslal na članek, ki smo ga pod gorenjim naslovom priobčili na uvodnem mestu svoje 45. številke, odgovor s prošnjo, naj ga objavimo. Ustrezamo tej želji, ker smo teh misli, da je dobro, ako ob tako važnem vprašanju čujemo več mnenj. Tudi nismo seperatisti, ki ne priznavamo le kranjskega, štajerskega, primorskega in koroškega učiteljstva, ampak mi smo nešteto krat poudarjali, da ustvarja vse to učiteljstvo skupno organizacijo slovenskega naprednega učiteljstva, katerega centrala je Zaveza avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev in katerega glasilo je naš list. Kar zasnuje napredno slovensko učiteljstvo v kakršenkoli prosperi svojega stanu in šolstva, to se mora zgoditi z vednostjo vodstva Zaveze, ker sicer postane meta pomen in važnost centralnega vodstva naše organizacije iluzorna, a vodstvo samo ostane blamirano, ako ničesar ne ve, kaj se godi v organizaciji, ki ji stoji na čelu. Vsako drugačno postopanje je v vsaki organizaciji, ki hoče biti resna, dandanes absolutno izključeno! To se je poudarjalo tudi pri zadnji seji upravnega odbora Zaveze v Novem mestu dne 6. avgusta t. l., in pri tem vztrajamo tudi mi, dokler bo vodstvo „Učiteljskega Tovarša“ v naših rokah.

Tovariši upravni odborniki se spominjajo, da je tedaj tov. Gangl interpeloval tov. predsednika Jelenca, ali mu je kaj znano, kaj nameravajo štajerski tovariši — kakor se čujejo glasovi — z ustanovitvijo gospodarske za-

druga, poudarjajoč pri tem nazore, kakor smo zapisali zgoraj in o njih govorili zadnjič. Tov. predsednik je odgovoril, da ni o tem vodstvo Zaveze prav nič poučeno, tovariša štajerska upravna odbornika pa tudi nista obrazložila stvari tako, kakor se je pozneje izvedla.

Pri tem je ostalo — nam nasproti! Mi nismo bili nič obveščeni, kaj nameravajo na Štajerskem, in s m o š e l e iz drugega časopisa zvedeli, kaj so ustanovili v Celju, da nam tudi prej ni bilo mogoče nikomur dati pojasnila, ki so ga posamezniki hoteli imeti od nas. Tudi o ustanovnem obnem zboru nismo dobili nobenega poročila. Prejeli smo samo po ustanovitvi oklic predsedstva, ki smo ga tudi priobčili brez vsake opazke, čeprav smo vedeli, da se hoče z novo zadrugo konkurirati že obstoječemu našemu denarnemu zavodu!

Zakaj ta molk? Ali naj ta molk morda govori, da se hoče en del naprednega slovenskega učiteljstva postaviti na svoje seperatistično stališče in pri tem ignorira vodstvo centralne organizacije?

Ali se da ta korak opravičiti z načelom avtonomije? Da! Ampak pomisliti treba, da smo glede denarnih zadev vsi slovenski učitelji skupaj tako na slabem, da nam danes še nikakor ne kaže štirih vinarjev razkladati na kupčke, ker se potem porazgubi še to, kar v denarnem oziru reprezentujemo danes! Mislimo, da razkapanja komaj započete zbiranja denarnih sil ne moremo opravičiti niti z lokalnim patriotizmom, nego moramo vedeti odlično priznanje n. pr. goriškimi tovarišmi, ki so — recimo — za Učit. konvikt v Ljubljani že razvili toliko požrtvovalno agitacijo, kakor bi ga menili postaviti vsakemu goriškemu tovarišu pred lastna vrata! Njim ni Ljubljana samo glavno mesto presrečne Kranjske dežele, ampak jim je srce in osredotočje vsega našega učiteljskega naprednega življenja. En centrum pa moramo vendar tudi mi učitelji imeti, kjer naj se u t r d i vsa naša moralna in materi-

alna moč. Dovolj nas tepejo drugi in našim podjetjem odjedajo zaslužek, sedaj se pa še sami kosajmo v tem, kam naj izpeljemo iz skupne, komaj izkopane struge našo najhujšo žejo hladne vode!

Kar se tiče avtonomije posameznih deželnih organizacij, je mogoče o tej avtonomiji govoriti samo tedaj, ako se čutijo posamezne organizacije kot del celote. Ako so del celote, morajo biti ustanovljene z vednostjo vodstva centrale, ki prepušča tem delom popolno avtonomijo, da se delo decentralizuje, porazdeli, pospeši, kadar pride doba. Avtonomija deželnih organizacij je obsežna v delovanju po lastnih pravilih. Ako pa se društva snujejo preko vednosti centrale, pokažejo s tem, da jim ni do zveze s to in se torej tudi ne morejo sklicevati na podeželsko avtonomijo, ker so že eo ipso avtonomne.

Sedaj pa naj govori g. Miloš Stibler!

Vaš cenjeni list piše v zadnji (t. j. 45) številki pod naslovom „Taktika naše gospodarske samoosvojitve“ o nekaterih načelih, ki naj bi bilo pri učiteljskih gospodarskih podjetjih merodajna. G. člankar posebno priporoča centralizacijo ter v izvajanju te zahteve pride tudi do trditve, da bo snujoča se „Učiteljska gospodarska in kreditna zadruga v Celju“ konkurirala „Hranilnici in posejilnici Učiteljskega konvikta v Ljubljani“. To da bo cepilo učiteljstvo v stremljenjih stanovskih gospodarskih podjetij; tako delo da je nestano v s k o. Izrečena je torej nad celjsko ustanovitvijo obsodba, česar pa stvar ne zasluži. V tem mi pritrdi vsakdo, ki presoja zadevo s strogo gospodarskostrokovnega in faktičnim razmeram odgovarjajočega stališča.

Morebiti bo celjsko podjetje nekoliko odvezlo ljubljanskemu kreditnemu zavodu na posojilniških poslih samih. Odvezlo bo morda del, morda tudi celi slovenski Štajer. V tem pogledu bi se dalo govoriti o „konkurenci“. Iz-

ključu pa se tudi to očitano, ako se določi Celju kot delokrog za kreditne posle le Štajerska in Koroška. Ta sporazum se pač prav lahko doseže in se mi zdi iz stvarnih razlogov tudi prav primeren in potreben.

Toda celjska zadruga hoče izvrševati tudi naloge, kakršnih si ljubljanski zavod še ni stavil. Predvsem skupna nabava gospodarskih potrebščin, kakor pohištva in obleke, morebiti tudi raznih drugih podrobnosti. Mišljeno je to tako, da sklene zadruga s prodajalci pogodbe, na podlagi katere postane za svoje zadržnike, ki se izkažejo z njeno nakupno legitimacijo, plačnica. To bo za posameznega učitelja v gospodarskem pogledu pomembno, ker mu postane na ta način zadruga upnik, ne pa zasebni podjetnik. Zadrugi odplačuje dotičnik v mesečnih obrokih, kakršen način odplačevanja je za uradnika z mesečno plačo najprimernejši. Sicer tudi posamezni podjetnik prodaja na odplačevanje v mesečnih obrokih; toda izkušnja uči, da posameznik pri takem trgovanju prerad zapade v mnenje, da je stranka od njega itak odvisna, zaradi tega kupec le premuogokrat trpi škodo na kakovosti danega mu blaga, posebno pa še na cenah, ki so pri mesečnem odplačevanju vedno precej višje.

Torej: upnik posameznega učitelja postane zadruga, posamezni podjetnik kot upnik se izloči. Da je to tudi stanovskemu in družabnemu ugledu učitelja le koristno, skoraj ni treba posebe poudarjati. — Nadalje: Zadruga sklene s posameznimi podjetniki pogodbe na daljši čas. Zasebnemu podjetniku se s tem zagotovi gotovo število zanesljivih odjemalcev. Pridejo torej v veljavo vse prednosti, ki nam jih nudi nakup na debelo. Nizke cene, boljše blago. — Končno: Zadruga izplača podjetnika takoj. Ne le, da bo podjetnik zadrugi rad plačeval provizije, temveč zadruga bo vzela „del dobička“, ki ga običajno vržejo trgovski posli proti mesečnemu odplačevanju. Del tega dobička pa odpade gotovo tudi na kupca, učitelja-

LISTEK.

† Lev Nikolaj Tolstoj.

Kulturni svet je zadela neprecenljiva izguba. Grofa Leva Tolstega, velikega misleca iz Jasne Poljane, pisatelja in romanopisca svetovne slave, ni več med živimi. Oddaljen od ljubljene rojstne vasi, od Jasne Poljane in njenih mušikov, je veliki pesnik na preprosti kolodvorski postaji Astapovo dovršil svoje nemirno življenje. . . Ni dosegel svojega smotra, da bi prišel na Kavkaz in tam v samoti sklenil svoje življenje. Ni mu bilo dano, da bi dosegel že za svojega življenja uresničenje svojih idealov. Kruta smrt ga je pograbila na majhni železniški postaji, in velikan Tolstoj se ji je moral upogniti.*)

Preobširno bi bilo in v okviru enega članka nemožno, osebo Tolstega in njegovo individualnost vsestransko označiti in osvetliti; nemožno, ker bi se moralo napisati o tem celo knjigo. Zato naj se omejim le na kratko in nepopolno sliko pesnikovega življenja in njegovih nazorov.

*) Umrl je dne 20. t. m. ob 6:05 zjutraj.

Grof Lev Nikolajevič Tolstoj se je rodil 28. avgusta (po našem koledarju 9. septembra) leta 1828. iz bogate plemenitaške roduvine v Jasni Poljani, vasi, oddaljeni 15 verst od Tule, glavnega mesta istoimenske gubernije, nedaleč od Moskve. Starši so mu umrli zgodaj, zato je mladi Lev dobival prvo vzgojo pri raznih sorodnikih. Leta 1843. je dovršil srednje šole in se vpisal na kazansko vseučilišče na filološko fakulteto, a kmalu se je premislil in se posvetil pravu. A že l. 1847. se je Tolstoj vrnil na svoje posestvo v Jasno Poljano in kmalu na to zopet v Petrograd. Vedel pravzaprav sam ni, kaj hoče. Leta 1851. je vstopil v vojske in se takoj na to podal na Kavkaz. Tu se je pričelo njegovo literarno delovanje. Tolstoj je tu napisal del svoje avtobiografske trilogije „Detinstvo“. Potem so se vrstili spisi „Deška doba“, „Mladost“ in „Navala“. S temi deli si je Tolstoj mahoma pridobil slavno ime; pokazal se kot cel genij, kar mu je odkrito priznal pesnik Nekrasov. Življenje na Kavkazu, ki je Tolstemu izredno ugajalo, je popisal v „Kavkaškem sužnjju“. Komaj se je pesnik vrnil s Kavkaza, kjer se je nahajal dve leti, na Rusko, je moral v vonjo, ki jo je leta 1853. Turčija napovedala Rusiji. Udeležil se je znamenitega obleganja trdnjave Sebastopol, kar

je krasno opisal v treh slikah: „Sebastopol v decembru“, „Sebastopol v maju“ in „Sebastopol v avgustu“. Po vojni je prišel Tolstoj zopet v Petrograd, kjer se je popolnoma vdal lahkoživemu in razposajenemu življenju. A kmalu je zapustil rusko prestolnico, prepotoval Nemčijo, Italijo in Francijo ter se leta 1861., ko je bila v Rusiji odpravljena robota, definitivno podal na svoje posestvo, v Jasno Poljano med svoje ljubljene mušike. Tu je Tolstoj napisal svoja glavna velika dela „Vojna in mir“, „Anna Karenina“, „Vstajenje“, „Kazake“ in druga. Na tem svojem posestvu se je jel z največjo vztrajnostjo baviti s filozofijo, z verškimi in socialnimi vprašanji. Od tu je pošiljal svoje nuke v svet, zaradi katerih je bil tudi izobčen iz pravoslavne cerkve. Izdal je celo vrsto spisov, v katerih se bavi s temi vprašanji.

Že v zgodnji mladosti so se jeli porajati v Tolstem dvomi in nezadovoljnost s samim seboj. Kmalu se je naveličal brezmejnega uživanja; uvidel je, da po tej poti ne bo mogel dalje. Pristudila se mu je aristokratska družba, katere ideal je bilo uživanje in zopet uživanje; jel je premišljati o smislu življenja, o sreči; z eno besedo, jel se je pečati z življensko filozofijo. V „Vojni in miru“ odgovarja na

ta vprašanja sledeče: „Živeti in ne delati krivice, da se izognemo očitani vesti, to je premalo. Jaz sem živel tako, in moje življenje je bilo izgubljeno v brezkoristnosti. Šele sedaj v resnici živim — sedaj, ko poizkušam živeti za druge, razumem blaženost življenja.“ Tu izpoveduje Tolstoj torej altruizem. V njem vidi svojo življensko srečo. A altruizma med svojimi tovariši plemenitaši ni našel. V njihovem življenju ni našel nikakega življenskega smisla; zato jim je obrnil hrbet in jel na svojem posestvu študirati dušo ruskega mušika. Njemu je odslej posvečal vse svoje moči. Videl je, da navaden človek živi vse drugače, da mu daje njegova globoka vernost, vera v Boga, podlago za življenje. Tudi Tolstoj doslej popolen verski nihilist, je jel iskati Boga in se obrnil h krščanstvu. A kmalu je videl, da to krščanstvo nitisto, kiga je učil Krist. Spoznal je, da so razni pismouki Kristov nauk popačili in da se nikakor ne ravna po njem. Jel je sam študirati evangelije in je prišel do zaključka, da leži rešitev človeštva v povrnitvi k prvotnemu naravnemu in preprostem življenju na podlagi prvotnega krščanstva in evangeljskih nauk. Na tej podlagi je Tolstoj sezidal stavbo svojega svetovnega nazora, v

zadrugnika. Zadruga more pri takem načinu poslovanja pri uporabi potrebne previdnosti zbrati sčasoma lepe dobičke, lep kapital, katerega utegne nekdanj prav plodonosno [naložiti] za pospeševanje raznih drugih gospodarskih in družabnih stremeljenj učiteljskega stanu.

Zadruga s takimi nalogami v Ljubljani se ni. Torej tu ni mogoče govoriti o konkurenci. Pač bi utegnili biti na mestu vprašanje, ali je pametno, ustanavljati tako gospodarsko zadrugo v Celju. — Bi se ta naj ne ustanovila rajša v Ljubljani, odkoder bi imela svoj delokrog po celi Sloveniji? Meni se dozdeva, da se mora slednje vprašanje odločno zanikati. Ta zadruga bo imela, kakor je mišljena, toliko drobnega gospodarskega dela — uvaževati je treba, da se ne bo bavila le s tukaj navedenimi nalogami, temveč bo prevzela tudi vse gospodarske posle doseďanjega „Socialnega odseka“ — da bi se to iz Ljubljane ne moglo s pridom vršiti za celo slovensko ozemlje. — Delitev je neobhodno potrebna. Naravna leža določa tri samostojne delokroge: 1. Primorsko, 2. Kranjsko, 3. Štajersko in Koroško skupaj. Verujte, da pri takem drobnem delu še nikdar ni bila na mestu stroga centralizacija v smislu zahteve, da se naj ustanovi le eno tako podjetje. Je ravno isto, kakor pri denarnih zadrugah (posojilnicah). Tudi teh ne zadostuje ena za celo deželno, še za cel okraj ne. — Bistvo poslova, s katerimi se posojilnice pečajo, je nujno zahtevalo, da so se začele ustanavljati v velikem številu in z malimi teritorialnimi delokrogi. Ravno tako, mislim, zahteva tudi za tukaj obravnavano vprašanje že bistvo takih gospodarskih poslov decentralizacijo in delitev. To bo stvari le v korist.

Bil bi Vam, velečenjeni gospod urednik, jako hvaležen, ako blagovolite te vrstice objaviti v „Učiteljskem Tovarišu“.

Glede posojilniških poslov je g. Stibler istega mnenja kakor smo mi in kakor smo to povedali zadnjič in danes. Res! Denarna zadruga ne zadošča ena za celo deželo. Toda učitelji svojega denarnega zavoda ne moremo primerjati z drugimi sličnimi zavodi, saj napravimo mi prometa v enem letu toliko, kolikor drugi v enem mesecu. Zakaj? Naše denarne sile so slabe, in če hočemo sploh kaj imeti, moramo to združiti v skupno silo. Kadar pride čas, bo načelstvo sedanje denarne zadruge samo vedelo, kako naj razširi svoj delokrog, oziroma kako naj to delo decentralizuje. Ako smemo rabiti primer, naj povemo, da je Ljubljanska kreditna banka imela najprej centralo v Ljubljani, potem je šele — ko je bila centrala dovolj močna — ustanovila svoje podružnice. — Vprašamo zopet danes: Koliko okr. učit. društev — tudi štajerskih! — pa je že pristopilo kot deležniki k naši hranilnici in posojilnici? Doslej torej še v tem edinem zavodu nismo zbrali vsega, kar imamo, pa že hočemo raztepeti to malo, kar nam je dala zaupnosti in stanovska zavednost poleg naravnost vzornega delovanja načelstva in nadzorstva! Takega postopanja ne moremo ob najboljši volji in ob vsem demokratskem prepričanju imenovati pametne gospodarske politike!

čigar smislu so pisana vsa njegova dela. Ne imenujemo zaman Tolstega slovanskega Rousseaua, ki je človeštvu tudi zaklical: „Nazaj k prirodi!“ Iz evangelijskih nauk je Tolstoj dosledno izvajal zaključke. Ljubiti svojega sovražnika, ne se zoperstavljati nasilju z nasiljem, ne ubijati, ne prešestovati in ne prisegati — to so glavni principi morale Tolstega, vzeti iz evangelijskih. Človeštvo, povrni se k prvotnemu naravnemu življenju! — je zaklical Tolstoj. Zato je tudi nasprotnik privatne lastnine in vsake države, ki jo imenuje organizirano nasilje, zastopa torej v tem oziru popolnoma anarhistično stališče. Tako življenje med ljudmi je pa le možno, ako vlada med njimi ljubezen, kakor je vladala med prvimi kristjani. Da se pa to zgodi, zato ne smeš ubijati, uči Tolstoj dalje. Zato pa je tudi principialen nasprotnik vsake vojne in smrtni kazni. — Velikanska senzacijo po vsem kulturnem svetu je zbudila njegova novela „Kreutzerjeva sonata“. V njej obtožuje Tolstoj vse človeštvo konvencionalne nemoralnosti. Odločno obsoja ono dvojno moralo, ki zahteva od ženske čistost pred zakonom, a moškemu dovoljuje vse. Tolstoj se v tej knjigi obrača proti fizični ljubezni, ki jo imenuje živalsko strast, a fizični zakon priznava samo

Dne 27. avgusta l. 1907. nam je tov. Pesek na Zavezini skupščini v Radovljici razvil program izvenšolskega delovanja. Osnovni smo tedaj odseke za izvenšolsko delo, ki so se pozneje prekrstili v socialne odseke. O Božiču istega leta je isti tov. Pesek govoril v Narodnem Domu v Ljubljani o istem vprašanju ter poudarjal, da skrbi osrednji (socialni) odsek Zaveze za vse jugoslovanske pokrajine, vsaka dežela imej svojo socialno zvezo, nad vsemi pa bodi socialna zveza v Ljubljani. V letošnji jubilejski številki našega lista je priobčil tov. Jakob Dimnik instruktiven članek o naši gospodarski organizaciji. Kdor je bral ta članek, ve, da je tamkaj tudi odstavek, ki govori o centralni učiteljski gospodarski zadrugi, ki bi imela isti delokrog, kakor so ga svoji zadrugi sedaj določili tovariši v Celju. Torej: ko se še ni izvedlo isto, kar je bilo prvotno določeno in začrtano, smo pustili svojo celokupnost na cedilu in smo začrtali — po besedah g. Stiblerja — z delitvijo, ko še ni česar nismo imeli, kar bi se dalo in moglo deliti. Kje pa je dokaz, da bi se iz Ljubljane, kakor smo bili mnenja l. 1907., ne moglo to delo s pridom vršiti za celo slovensko ozemlje, kakor smo mnenja sedaj l. 1910.? Ali je ta dokaz podan v besedah samih ali izvira iz izkušenj, ki jih še nimamo?

Naše mnenje je to: Kar se je zgodilo v Celju, diši po separatizmu in pomenja preziranje vodstva naše osrednje organizacije, to tembolj, ker je bilo že v Novem mestu rečeno, take so zahteve naše in vsake druge stanovske organizacije; zvonili smo torej — pred točo. Mesto za tako važno gospodarsko organizacijo bi bila letošnja skupščina Zaveze, kjer bi se to vprašanje rešilo tako, kakor bi bilo dobro na vse strani: ustanovili bi centralo, iz nje pa bi se izločile — kadar bi zahtevale razmere — podružnice za Primorsko, Kranjsko in Štajersko-Koroško!

Glede gospodarske organizacije imamo še mnogo načrtov, a z njimi pridemo na dan, ko se nam bo zdel za to ugoden čas. V tem pogledu moramo biti skrajno previdni, držati se načela, da je bolje malo pozneje nego prezgodaj in da moramo biti sebi najbližji! Mi krvavimo za druge, dostikrat pa še sami nimamo za sol! Ta idealizem je s socialnega stališča popolnoma napačen. Lačna vrana ne more krmiti sitih, ako jih pa, pritrga sebi in — pogine! Naše učiteljske razmere so nekaj čisto posebnega, in tem razmeram primerno moramo uravnati tudi svojo gospodarsko taktiko!

Mi rabimo močnega in zdravega srea, ako hočemo, da poživljaj celo telo zdrava kri! Svojega telesa pa še danes ne moremo rezati na kose in vsakemu kosu dati svoje srce; to bi bila nevarna igra, ki bi koristila samo — sovražnikom učiteljstva!

V Celju imajo, kar so hoteli imeti. Od srea jim želimo, da bi se jim dobro godilo in da bi njih podjetje uspevalo. Ročni zapisniki so prihajali s Štajerskega v celih zavojih nazaj — ker imajo svoj koledarček; njihov denar

zato, ker je potreben zaradi zakrknjenosti človeških src. Ta knjiga je povzročila po vsej Evropi nešteto debat za Tolstega in proti njemu.

To bi bila seveda jako nepopolna slika njegovega življenja in njegovih nazorov, a mislimo, da smo povedali vsaj najvažnejše. O vsaki priliki je Tolstoj pošiljal iz Jasne Poljane svarila in klice človeštvu. Ko je izbruhnila rusko-japonska vojna, je Tolstoj povzdignil svoj glas in še enkrat obsodil vojno. Zavzemal se je za vse preganjane in zatirane in pomagal, kjer je mogel. Zlasti težko ga bodo pogrešali njegovi mučniki, ki so mu bili iz srea vdani in med katerimi je Tolstoj preživel skoraj vse svoje življenje. Žal, da so njegovi vzvišeni in idealni nauki neizvedljivi, dokler se ne izpremeni vse človeštvo v smislu Tolstega. Ni naša naloga, da bi preiskovali upravičenost ali neupravičenost njegovih nauk. Naj bo že tako ali tako. Na nebu veleumov in duševnih velikanov bo na veke svetila zvezda Leva Nikolajeviča Tolstega, ki ostane ponos slovanske in človeške kulture sploh.

Ferdo Plešič.

pojde nemara iz Ljubljane — ker imajo svoj zavod v Celju. Mi, ki smo ostali pri centrali, moramo z vsemi silami skrbeti in delati, da izgubonemudoma nadomestimo in storimo vse, da posebnost v teh, za učiteljstvo najbolj resnih in žalostnih, naravnost obupnih časih ne začne propadati to, kar smo spravili skupaj z velikimi težavami in z delom, posvečenim moralni in materialni povzdigi celokupnega slovenskega učiteljstva!

Ponavljamo še danes, kar smo rekli zadnjič: Splošno mora biti naše gospodarstvo in morajo biti vsa naša gospodarska stanovska podjetja centralistično urejena in se morajo njih sredstva centralizovati, to pa zato, da se v gospodarstvu ne cepimo po nepotrebnem in se s pomočjo centralizacije tembolj utrjamo!

Vse, ki so dobre volje, kličemo na skupno delo, tovarišem na Štajerskem pa: Olara pacta — boni amici!

Izjava.

Protestni shod v Celju se je vršil dne 20. t. m. Zaradi nekega anonimnega letaka, v katerem se nahaja ostudna opomba o šenijurski kmetijski šoli in kateri letak se je štaj. Lehrerbund predznil poslati tudi slovenskim učiteljskim društvom, se je sklical v Celje protestni shod. Na tem shodu sem se oglašil tudi jaz k besedi, da bi kot predsednik Učiteljskega društva za celjski okraj podal potrebna pojasnila. V ta namen sem se sklicateljem shoda že par dni poprej pismenim potom prijavil in prosil, da se mi naj ne odreče besede; to svojo prošnjo sem neposredno pred otvoritvijo shoda ustno ponovil napram gg. dr. Benkoviču in dr. Vrstovšku; na shodu samem sem ponovno prosil za besedo; izjavil sem, da hočem dati samo pojasnila, da hočem govoriti prav na kratko, da ne mislim z nikomer polemizirati in da se mi vendar lahko beseda odtegne v slučaju, da bi se ne držal svoje obljube: toda vkljub vsemu temu, tudi vkljub temu, da je predsednik izrečno naglašal, da je shod javen in da mene sicer osebno spoštuje, vendar nisem dobil besede.

To postopanje je tako nečuvno, obenem pa tudi tako značilno, da ga moram javno pribiti.

Franc Brinar, t. č. predsednik
Učit. dr. za celjski okraj.

Izjava štajerske Zveze.

V „Narodnem dnevniku“ z dne 18. t. m. čitamo to le izjavo:

Vodstvo zveze slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem izjavlja, da nima nobenega stika z akcijo nemških tovarišev in tovarišic v „Lehrerbundu“ proti obstrukciji v štajerskem deželnem zboru. Zato tudi izjavlja, da nima ničesar opraviti niti z okrožnicami glede zborovanj in resolucij proti obstrukciji niti z nepodpisanimi letaki, ki vsebujejo material proti obstrukciji v štajerskem deželnem zboru. Slovensko učiteljstvo se iz narodnih in stvarnih razlogov z več točkami v omenjenih letakih nikakor ne strinja in posebe obsoja robat in nesramen ton, v katerem se govori o težko priborjeni kmetijski šoli v Št. Jurju ob J. ž. in o njenih obiskovalcih. Dalje bo govorila o tem predmetu Zveza v nekoliko tednih, ko bo imela zbrane izjave vseh slov. učiteljskih društev na Štajerskem.

Deset zapovedi v francoski šoli.

V vsaki šoli na Francoskem je pribit lepak na zid s temi-le 10 zapovedmi:

1. Ljubi svoje šolske tovariše, ki ti bodo tovariši dela v življenju!
2. Ljubi pouk, ki je kruh duha, ter bodi hvaležen učitelju kakor svojemu očetu in svoji materi!
3. Posvečuj vsak dan s kakim dobrim in koristnim činom ter s častnim vedenjem!
4. Čislaj poštene ljudi, spoštuj vse sebi podobne ter ne pripogibaj hrbta pred nikomer!

5. Ne sovraži in ne žali nobenega! Ne maščuj se, ampak brani svojo pravico ter se upri vsaki samovoljnosti!

6. Ne bodi sirov! Bodij prijatelj slabim in ljubi pravičnost!

7. Misli, da vse, kar da zemlja, pride od dela; kdor se veseli brez dela, krade kruh onemu, ki dela!

8. Potrudi se, da se naučiš resnice! Ne veruj tega, kar je nasprotno razumu! Ne varaj ne sebe ne drugih!

9. Ne imenuj patriota onega, ki zaničuje in sovraži druge narode ali ki želi vojno, ki je ostanek barbarstva!

10. Stremi za dnem, ko bodo živeli vsi državljani ene in iste domovine kot bratje v miru in sreči!

Naj preberejo te zapovedi posebno klerikalci, da ne bodo vedno trdili, le laž, kako da mladino po francoskih šolah pridijo in navajajo k slabemu!

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani.

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca oktobra K 311.298.58.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v pošt-nih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2. — 1/3. popoldne in vsako soboto od 6. — 7. zvečer.

Iz naše organizacije.

Štajersko.

Kozjansko učit. društvo je odkrilo dne 27. oktobra t. l. v Zagorju nagrobni spomenik pokojnemu tovarišu nadučitelju Hočevarju.

Zbralo se je lepo število kolegov in kolegij kakor tudi domačih župljanov na pokopališču. Predsednik tov. Pulko se je z ganljivimi besedami spominjal rajnega. Očrtal nam je njegove vrline s poudarkom, da se je ločil od nas le telesno, a njegov duh živi med nami, njegovi mani nas zrejo z višav. Svoj govor je sklenil govornik z besedami: „Predragi tovariši! Postavili smo ti nagrobni kamen v znak iskrene ljubezni. Ta bodi priča, da imaš v naših srei še mnogo lepši spomenik — ljubezen, ki sega tje, kamor te je preselila smrt“.

Za tov. Pulkom se je spominjal pokojnika gospod dr. Jankovič iz Kozjega. Poudarjal je, da je rajni ljubil slovensko domovino tako idealno, tako vneto, da nam je krasen zgled domoljubja.

„Bil je vedno v stiki z ljudstvom“, je poudarjal, „učil ga je, bodril in tolažil. Nikdar, tudi v najžalostnejših urah, ni obupal nad bodočnostjo naroda, nego vedno je zagotavljal, da pride čas, ko se slovensko ljudstvo otrese vseh spon ter nastopi kot prost, čil junak... Bil si nam zvezda vodnica, začrtal pot, po kateri nam je hoditi, da bo zasijala našemu milemu narodu lepša bodočnost!“

Bodi ti lahka slovenska zemlja, ki si jo tako ljubil!“

H koncu so zapeli tovariši pesem nagrobnico.

Na to je bilo zborovanje v šoli s tem vzporedom:

I. Tov. predsednik pozdravi navzoče, zlasti pa gosta gospe Potočnikovo in Germovškovo.

II. Dopisov ni bilo.

III. Pri letošnjem zborovanju „Zaveze“ je zastopal društvo predsednik Pulko sam. Ker smo o zborovanju že itak čitali, nam poda le nastopno; Pri seji delegacij se je naglašalo stanje „Zvončka“, „Učit. Tovariša“ in „Popotnika“. Dolžnost vsakega učitelja je, da podpira naše liste. Zlasti o „Popotniku“ je omeniti, da bi morala biti naročena nanj vsaj vsaka šola. — Z veseljem je bilo opažati, kako navdušeno so meščani sprejeli zborovalce. — Našo organizacijo sta pozdravili društvo „Skala“ ter akademiška mladina.

IV. Raznosterosti: tov. Germovšek opomni, najbi se eventualni pomanjkljaj za spomenik pokril s prispevki društvenikov, kar se tudi obljubi. Svetuje tudi, naj društvo vpraša okr. šol svet, katere odloke je sprejeti v zbirko normalij. Predlog se sprejme.

Tov. Pulko: List „Jutro“ se tiska v „Učit. tiskarni“. Ker je naše društvo ud tega podjetja, naj vpraša, oziraje se na poročilo „Slov. Naroda“, kako je glede gmotnih zadev z izdajanjem tega lista. Predlog soglasno sprejet. Isti opozori tudi na odlok, tiče se uvedbe novih čitank in računice. Predlaga tudi, naj se sestavi načrt, po katerem bi se spisala zgodovina našega društva, kar je bilo tudi sprejeto.

Na snidenje v Kozjem!

Učiteljsko društvo za ormoški okraj zboruje v četrtek, dne 1. decembra t. l., v ormoški okoliški šoli. Začetek ob 10. uri popoldne. Vzpored: 1. Zapisnik; 2. družvena poročila in dopisi; 3. „Na lastnih nogah naprej“; podava tov. Rob. Košar. 4. Poročila; a) o zavezinem zborovanju v Novem mestu; b) o Lehrer-